

ÅRDAL

HANDLINGSPLAN

2022

HANDLINGSPLAN 2022

Framskrivingar for Årdal

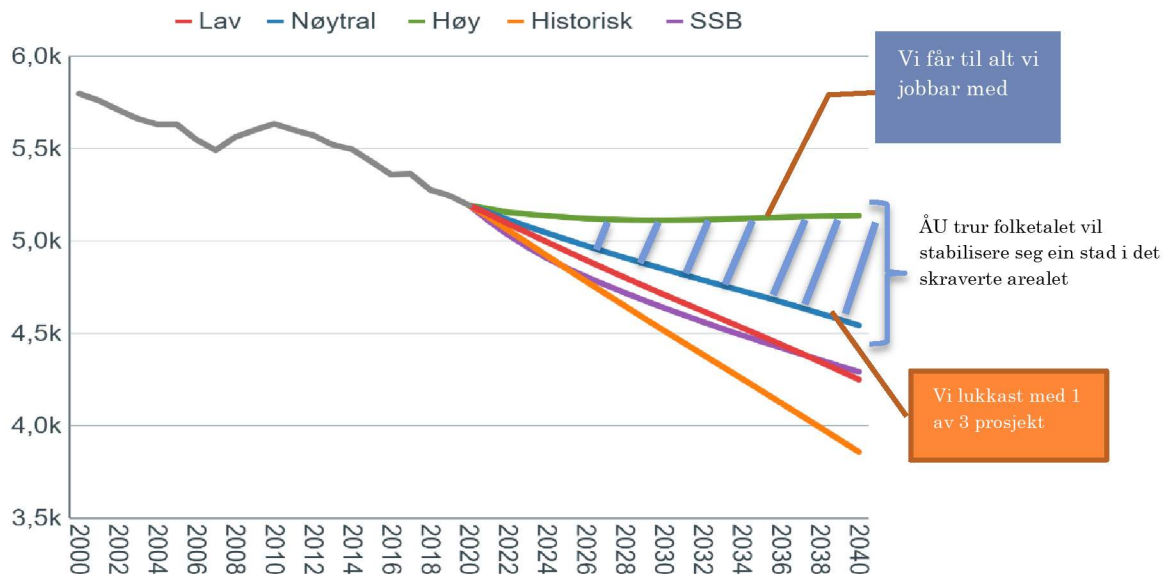
SSB har skrivne fram utviklinga for Årdal. Desse framskrivingane kom i 2020 og var til dels svært negative for korleis utviklinga i kommunen ville bli fram mot 2040. Det er slik med denne framskrivinga som alle andre, at det er føresetnadane vi legg inn som styrer korleis resultatet vert.

Vi har no fått fasit på dei første 6 kvartala.

Framskrivingane er laga for åra 2020 til 2040. Så langt er vi seks kvartal inn i denne perioden, slik at vi kan sjå korleis det har gått med utviklinga i Årdal så langt.

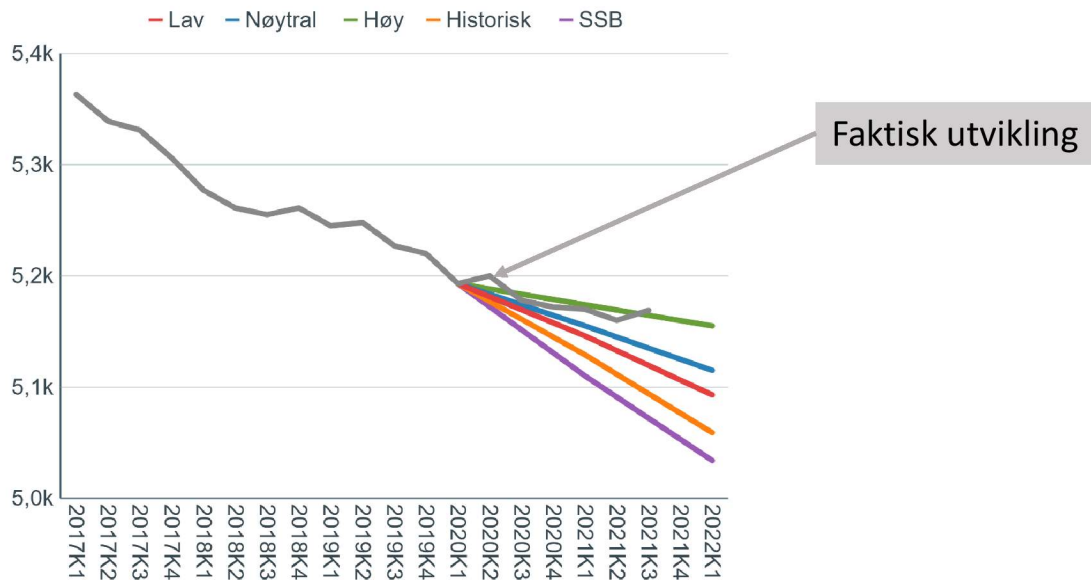
Så er det slik at vi har vore gjennom ein pandemi, og veit ikkje korleis dette kan verke inn på tala.

Resultatet i følgje tala sidan 2020 er at Årdal har hatt ein uventa god utvikling i folketalet sidan 2000. Folketalet per 1. juli 2021 er faktisk litt over nivået til den mest optimistiske framskrivinga med høg attraktivitet. Vi skulle sjølvsagt håpa på ei auke i folketalet, men det er også viktig at vi bremsar nedgangen. Det gjev håp om stabilisering og seinare auke. Viss vi legg den faktiske utviklinga til grunn, vi vi få ei anna og langt meir positiv utvikling fram mot 2040.

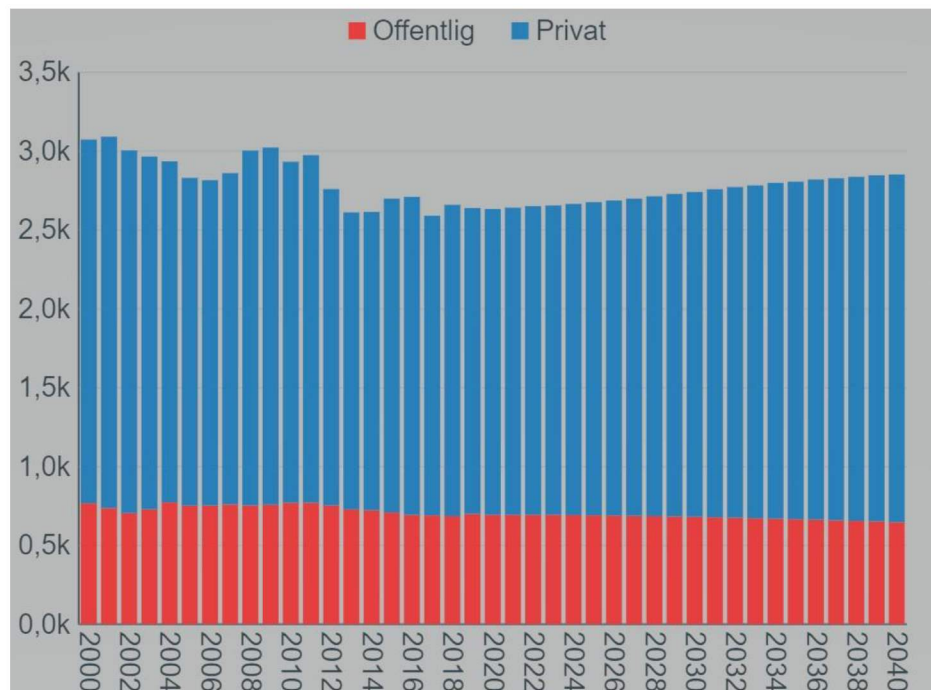
Faktisk utvikling dei første 6 kvartalene i framskrivingsperioden

Den faktiske utviklinga sidan 2020, gjev oss grunn til å tru på høg attraktivitet for næringsutviklinga i Årdal. I tillegg er heile satsinga Årdal no gjer på etablering av Årdal Teknologipark, satsinga på industri 4.0 og ikkje minst prosjekta vi no bygger opp innan sirkulærøkonomi, aktivitetar som vil styrke attraktiviteten vår.

Vi ser også at besøksnæringane har ei fin utvikling. Årdal Utvikling trur difor at kommunen vil få ei auke i sysselsettinga i åra som kjem. Dette under føresetnad av at det ikkje dukkar opp større og uventa kriser i næringslivet vårt.

Auke i sysselsettinga?

HANDLINGSPLAN 2022

VISJON OG MÅL FOR ÅRDAL

Årdal kommune sin overordna visjon er at Årdal skal vera ein god og trygg stad å bu, leva og arbeida. Årdal Utvikling står opp om denne visjonen ved å bidra til ei berekraftig næringsutvikling med fokus på å leggja tilhøva til rette for eit lønsamt og variert næringsliv som gjev trygge arbeidsplassar, utvikla eit godt samarbeid mellom næringsliv og skule og mellom næringsliv og kommune.

Hovudmåla for Årdal Utvikling sitt arbeid er at Årdal skal:

- Ha stabilisert tal sysselsette med arbeidsstad i kommunen, og lagt grunnen for ein forsiktig vekst
- Ha stabilisert folketalet i kommunen, og lagt grunnen for ein forsiktig vekst
- Ha ein meir variert næringsstruktur enn den vi har hatt fram til no

Årdal mot 2024 – utviklingstrekk

Reduksjon i folketalet vil truleg halde fram, men vi vil bremse nedgangen og nærme oss stabilitet i folketalet. Det er mange prognosar med sine føresetnader som seier noko om folketalet i 2040. Så er det likevel slik at det kan skje endringar i næringsstrukturen (utbyggingsplanar i industrien osv) i Årdal som gjer at utviklinga kan bli ein annan enn prognosen. Vi har forventningar til at slike endringar vil skje, og trur at på sikt kan Årdal stabilisere folketalet om lag på det nivået vi har i dag og leggje grunnlaget for ein forsiktig vekst. Det som likevel gjer det ekstra utfordrande for oss og andre distriktskommunar er:

Folketalet:

- Auke i tal over 40 år
- Redusert tal i aldersgruppa 0-19 år, 5% under snittet i fylket
- Dei store kulla i Årdal nær pensjonsalder, stor avgang neste 20 år.
- Mange sysselsette over 55 år – industri, omsorg og oppvekst
- Årdal vil ha ei rekrutteringsutfordring framover, då dei store kulla frå 50 og 60 talet nærmar seg pensjonsalderen
- Auka tal uføre, spesielt blant eldre sysselsette
- Mange med vidaregåande skule (og fagbrev) som basis, viktig å fylle på med ny kompetanse
- Kommunen må skape svært høg attraktivitet for både næringsliv og busetting for å unngå befolkningsnedgang dei neste åra. Utviklinga sidan 2020 syner at vi har ei betre utvikling enn det mest optimistiske framskrivingsalternativet, der vi vil få ny vekst i tal sysselsette.

Sysselsetting:

- Vi vil få vekst i basisnæringane(industri) og auke i total sysselsetting
- Reduksjon i regionale arbeidsplassar og stabilitet i besøksnæringane
- Reduksjon i statlege arbeidsplassar
- Press på underliggande barnehage og skule tilbod i kommunen, samt den vidaregåande skulen som vil vere avhengig av eksterne elevar.

Regionen – Årdal, Lærdal, Aurland:

- God balanse i næringsstruktur i ÅLA kommunane, får vi til eit endå betre samarbeid?

- Felles bu- og arbeidsmarknad
- Det blir svært viktig at ein unngår ei suboptimalisering innan kommunegrensene i Sogn.

Næringslivet:

- Auke i omsetnad, styrking av resultat og eigenkapital
- Bedriftene har svært god utviklingsevne. Det ligg an til ei forsiktig auke i tal sysselsette.
- Auke i reiselivet, men tal tilsette aukar truleg ikkje
- Dekningsgrad i handelen utan motor på 80%

Bustad:

- Auka nybygging av leilegheiter nær sentrumsområda
- Få nye fritidsbustader – potensialet er stort og set store krav til arealplanlegging

Teikn på oppgang?

- Innpendlinga vil halde seg høg. Dette skuldast etableringa av nye arbeidsplassar i Årdal, og at den felles arbeidsmarknaden i Sogn held fram med å utvikle seg.
- Industrien vil kunne bli meir attraktiv for kvinner i framtida, etter kvart som krav til operatørar i industrien endrar seg i takt med industri 4.0 satsinga. Industrien vil sakte endre seg til avanserte teknologibedrifter.
- Fødselsunderskotet vil halde seg på same nivå, på grunn av minkande fødselstal, då kvinnene flytter frå Årdal.
- Vi ventar difor ein nedgang i folketalet i 2022 og 2023, med håp om stabil utvikling mot 2024 og vidare mote 2030.
- Næringsstrukturen vil vere stabil. Vi vil få ein vekst i industrien, truleg også auke i sysselsettinga. Satsinga til Hydro og NorSun er svært viktig for Årdal, då det får positive verknader for alle underleverandørane i Årdal. Nye industriprosjekt vil koma til Årdal. Satsinga i Årdal Teknologipark vil begynne å gi effekt i 2022.
- Utviklinga fram mot 2024 heng nok også saman med store kull som går ut i pensjonsalder og som må erstattast i det eksisterande næringslivet. Det blir avgjerande korleis ein handterer rekrutteringa. Eit forsiktig anslag er at minst 100 arbeidsplassar må erstattast med nye tilsettingar fordi stillingane blir ledige på grunn av pensjonsavgang. Det totale rekrutteringsbehovet kan difor fort bli opp mot 200 - 300 årsverk fram mot 2025. Vil dette komme gjennom auka innpendling eller vil ein få lokal rekruttering eller tilflytting til Årdal?
- Desse lokale tilhøva og utfordringane kjem ikkje godt nok fram i SSB sine analysar, då framskrivinga ikkje tek opp i seg lokale forhold knytt til større investeringar og eventuelle nye ekspansjonar/etableringar. Den faktiske utviklinga sidan 2020, syner i tillegg at SSB sine prognosar er alt for negative.

Utfordringar Årdal (og regionen) vil møte

1. Utfordring 1 - Tilgang på kompetanse i ei verd i hurtig omstilling

Koronakrisa har akselerert mange omstillingsprosessar. Trendar vi trudde ville bruke år på å utvikle seg, er no blitt realitet. Næringslivet som er utsett for global konkurranse, har alltid understreka at tilgang på kompetanse er ein føresetnad for å overleve. Hurtig omstilling gjer det naudsynt at vi lærer heile livet. Utfordringa vår vil bli å sikre kvalitet i utdanninga, når tempoet i endringane vert mangedobla.

Dei raske endringsprosessane driv no fram nye strukturar i varehandelen, der butikkane vil utvikle seg til å bli opplevingsrom, medan salet går via netthandelen. Jobbane og kompetansebehovet vil endre seg radikalt innan varehandelen. Liknande prosessar vil vi få innan industrien, transportsektoren, undervisningssektoren og offentleg forvaltning. Amazon vil brått bli den største konkurrenten til faghandelskjedene i Norge. Sjøkkdigitaliseringa mange av oss opplevde under koronapandemien, handlar om mykje meir enn Teams og videokonferanse, der heimekontor er det nye moteordet.

Viktigare blir det at endringane/digitaliseringa skapar grobotn for nye verdikjeder og heilt nye forretningsmodellar i næringslivet. Dette set store krav til ny kompetanse i alle bransjar. Teknologiutviklinga går så raskt, og mangelen på kompetanse vil vere så kritisk, at modellen med å skifte ut medarbeidarar med nye som har ein meir rett kompetanseprofil, ikkje lenger vil fungere.

Krav til læring vil tvinge fram nye verdikjeder og forretningsmodellar innan undervisningssektoren. Fokuset vil vere kvalitet i utdanninga som sikrar næringslivet konkurransekraft i framtida. Men korleis skal ein sikre kvalitet, når det vil gå stadig kortare tid frå eit kompetansebehov/læringsbehov oppstår, til kunnskap er teken inn av dei som treng han, til ein tek det ut i jobben som skal gjerast?

Så i tillegg til å ha fokus på kvalitet i utdanninga, må ein også ha fokus på at kompetanse raskt må bli formidla og forstått av mottakar.

Sogn opplæringskontor og Sogn kompetanse AS vil bli våre verktøy for å sikre tilgang på rett kompetanse.

2. utfordring 2 - Tilgang på næringsareal

Årdal har ikkje ledig industriareal. Vi har også utfordringar knytt til leveranse av energi til delar av kommunen. Årdal Utvikling har gjort ei kartlegging av potensielt areal som kommunen bør satse på. Arealpolitikken må støtte opp under utviklingsarbeidet.

Årdal Teknologipark AS og etablering av ein industripark saman med Hydro vil sikre naudsynt areal som støttar opp om det grøne skiftet.

ÅU vil etablere eit prosjekt knytt til etablering av ein industripark saman med Hydro, næringslivet elles og Årdal kommune.

Dette prosjektet vert vårt verktøy for å sikre tilgang på areal.

3. utfordring 3 - Attraktive arbeidsplassar for ungdom og kvinner

Den største utfordringar vår er nedgangen i folketalet for aldersgruppa 18 – 29 år. Nedgangen gjeld begge kjønn, men er størst for jenter. Det har utvikla seg ein praksis at alle som reiser for å studere, også melder flytting. Vi ser såleis at byar og regionsenter med høgskuletilbod veks, og helst i årsklasse 18 – 29 år. Når ein først melder flytting, så bryt ein mange relasjonar til heimkommunen, og det første viktige steget for å flytte frå heimstaden er teke. Å halde på relasjonar mot dei som tek utdanning, og satse på å etablere arbeidsplassar som er attraktive for den type utdanning dei tek, vil bli ein føresetnad for å snu folketalnedgangen. Utdanningssystema er i sterk endring, der

desentral utdanning vil bli vanleg. Å sikre desentrale utdanningstilbod i Årdal, må bli ei hovudoppgåve i åra som kjem.

Sogn kompetanse vil bli vårt verktøy for å realisere desentrale undervisningstilbod

4. utfordring 4 - Tilgang på attraktive sentrumstomter for bustadbygging

Å legge til rette for attraktive sentrumstomter, der eigedomsinvestorarar kan bygge ut bustader for sal eller utleige, vil bli ein føresetnad for å sikre at Årdal kan bli ein attraktiv bustadkommune. Det er korte avstandar i Årdal, og tilrettelagt kommunikasjon, vil gjere det attraktivt å busetje seg i heile kommunen.

Årdal kommune må sikre tilgang på sentrumsnære og attraktive areal for bustadbygging

5. utfordring 5 - Kommunale tenester – struktur og lokalisering

Årdal har tradisjonelt hatt god kvalitet på kommunale tenester. Alle som bur i Årdal eller som vurderer å flytte til kommunen, vil føresette at desse tenestene er på plass. Det er likevel slik at kommunen må ha fokus på tenesteutvikling i tett dialog med næringslivet og andre brukargrupper.

Det er viktig å få informasjon om kva næringslivet og innbyggjarane meiner:

- om kommunen leverer gode eller dårlege tenester
- om kva tenester som vert oppfatta som viktige
- om strategiske næringsplanar og oppfølging av desse
- om kvaliteten på kommunal infrastruktur
- om tilgang til og kvaliteten på næringsareal og næringslokale

Årdal kommune må sikre at kommunen har gode tilbod på sine tenester.

6. utfordring 6 – Bærekraft, klima og miljø

Bærekraftig utvikling er eit stort og samansett tema. Alle vil ha utvikling, og dei fleste er samde om at han bør vere bærekraftig. Korleis kan kommunen bruke FN's bærekraftsmål i kommuneplanlegginga, når det gjeld dei tre dimensjonane i FN's bærekraftsmål:

- miljømessige bærekraft, sosial bærekraft, økonomisk bærekraft?

Dette må vere overordna arbeidet kommunen skal gjere, både som tenesteutviklar og samfunnsutviklar.

Strategiane i Strategisk Næringsplan gjev framleis eit godt svar på korleis Årdal skal møte utfordringane knytt til næringsutvikling. Så er det likevel slik at ein må vurdere kor sterkt ein skal vekte dei ulike strategiane, ut frå den situasjonen lokalsamfunnet, regionen og landet er i. Digitaliseringa skyt fart, og må møtast med tiltak definert i kompetansestrategien til kommunen. Mange av tiltaka er no realiserte, og vi vil truleg ha trong for at kompetansestrategien ser framover og utviklar strategiane vidare for å møte nye utfordringar, der vi nyttar dei nye verktøya som er etablerte gjennom SOK, SITEP AS, Sogn kompetanse AS og Årdal Teknologipark AS.

Det er eit mål at Årdal Teknologipark (ÅTP) skal bidra til ei betre samhandling mellom næringslivet, forskings- og utdanningsinstitusjonar og det offentlege gjennom verkemiddelapparatet. Dette kallar ein ofte for «trippel-helix» modell for innovasjon. Ei sterkare samlokalisering og samhandling mellom desse miljøa vil kunne styrke innovasjonssystemet og vil kunne vere ein nøkkel til å utvikle næringslivet og stimulere til auka verdiskaping.

Årdal teknologipark)ÅTP sine overordna målsettingar er:

- Skape ein arena og nettverk mellom næringsliv, forskingsmiljø, skulane og virkemiddelaktørane
- Skape eit innovasjonsmiljø som grunnlag for auka innovasjon og knoppskyting
- Skape eit kompetansemiljø som grunnlag for å utvikle ny kompetanse blant elevar og tilsette
- Få etablert «Nasjonalt senter for prosessindustrien» som ein arena for kompetanse bygging og innovasjon knytt opp mot prosessindustrien
- Auka verdiskaping og utvikling av attraktive arbeidsplassar
- Legge til rette for eit meir attraktivt utdanningsmiljø for skuleelevar og studentar
- Tilbodet til nytte for heile fylket

Årdal må ha fokus på å vidareutvikla høgproduktive arbeidsplassar og utvikle vidare ein berekraftig næringsstruktur, der teknologi er sentralt element og verkemiddel.

Reiseliv

I 2016 vart det utvikla ein reiselivsstrategi for Årdal som ei eige satsing ut frå strategisk næringsplan. Aktørane i næringa har teke ansvar for implementering av handlingsplan saman med Visit Sognefjord. Det har vore ei svært positiv utvikling på besøkstrafikken i Årdal, som har gitt positiv effekt både til reiseliv og handelsbedrifter. Trafikken på innfartsvegane aukar betydeleg, og overnattingsstatistikkane viser god auke.

Reiseliv er ei næring i høg vekst både i Norge og internasjonalt. Norge konkurrerer med reisemål i heile verda om både den innanlandske og utanlandske marknaden. Når turismen og besøkstrafikken aukar, aukar også betydninga av reiselivet. Det er likevel slik at nokre besøkande har større verdi enn andre.

Ei viktig målgruppe for Årdal er tilreisande med høgt døgnforbruk, og som blir i kommunen lenge. Slike tilreisande bidreg relativt meir enn tilreisande som brukar lite pengar per gjestedøgn og/eller blir her i kort tid.

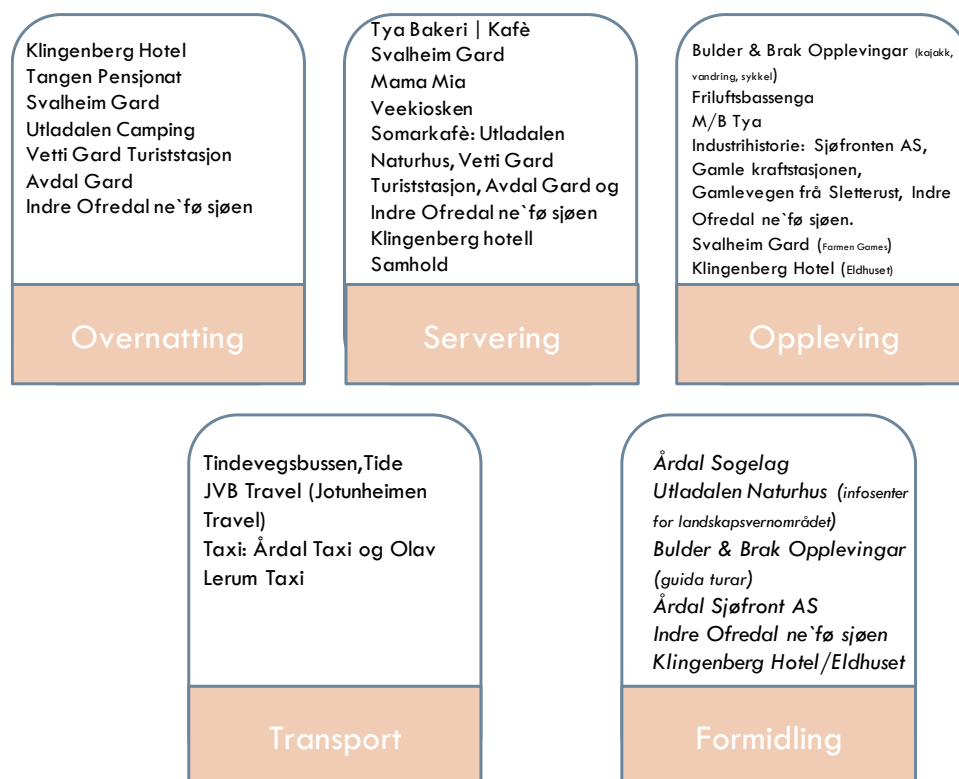
Sidan det er store skilnader i forbruk mellom ulike grupper er det ikkje nok å nytte tal tilreisande som eit mål på utviklinga i reiselivet. Besøksnæringane i Årdal er opptekne av vekst og lønnsemd. Dei tilsette er opptekne av arbeidsvilkår og lønn. Årdal kommune er oppteken av sysselsetting, skatteinntekter og velferda til innbyggjarane.

Verdien reiselivet har for Årdal, er avhengig av kva grupper tilreisande som besøker oss. Her må vi gjere dei rette strategiske grepa.

Det er fem bransjar som utgjer reiselivsnæringa - overnatting, servering, opplevingar, transport og formidling. Innhaldsbransjane overnatting, servering og opplevingar handlar om å skape eit godt reiselivsprodukt i Årdal, som er attraktive for besøkande.

Tilgjengelegheitsbransjane transport og formidling har meir ein infrastrukturfunksjon, ved å legge til rette for å frakte besøkande dit dei skal, og organisere tilbod. Figuren under illustrerer det som er reiselivsnæringa i Årdal.

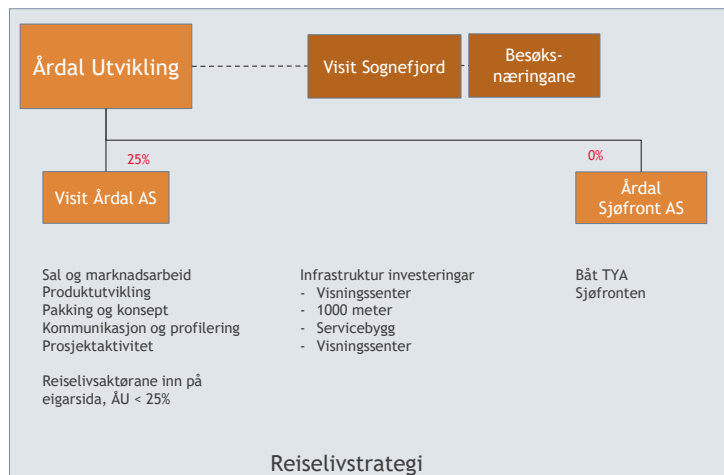
Årdal Utvikling har nytta mykje tid og ressursar på korleis vi skal organisere utviklinga innan reiselivet, og samstundes få næringa til å involvere seg i strategiprossane.

Vi har valt å ta lærdom av måten vi har organisert satsinga på industri og teknologi, og legg opp til ein liknande og tilpassa strategi for reiseliv og besøksnæringane.

Reiselivet er også viktig for å skape bulyst i kommunen. Auka besøk gjev grunnlag for gode og varierte tilbod innan handel, opplevingar, serveringsstader, overnattingsbedrifter og formidlingstilbod.

I reiselivet er bærekraftutfordringa noko vi må ha ein aktiv strategi for å møte. Årdal har dei siste åra hatt sterkt fokus på miljøavtrykka i industrien vår, og det har vore gjort offensive grep for å møte denne utfordringa. Denne erfaringa tek vi med oss inn i reiselivssatsinga. Bærekraft er ein føresetnad for å utvikle reiselivet i Årdal.

Den strategiske modellen kan grovt illustrerast slik:

MÅL MED ARBEIDET:

- Utvikle infrastruktur
- Produktutvikling
- Pakking av produkt og konsept
- Aktivitetstilbod
- Sal og marknadsarbeid
- Kommunikasjon og profilering

I Visit Årdal vil næringslivet ha ansvaret for strategi, innhald og satsingar. Det konkrete salsarbeidet og produktutviklinga innan eit opplevingsbasert reiseliv, vil finne stad i dette selskapet. Selskapet er i dag eigd av reiselivsnæringa i Årdal.

Visit Årdal må i vurdere korleis dei vil organisere alle tunge investeringar knytt til reiselivet i Årdal. Vi ser at næringa ikkje sjølv er i stand til å ta desse økonomiske løfta, difor går ÅU inn og utviklar prosjekt som og femner om å finansiere dei. Eit døme på denne strategien kan vere utbetringa av gamlevegen mellom Sletterust og 1000m.

1 LEGGE TIL RETTE FOR NYE LØNSAME ARBEIDSPLOSSAR.

Mål:

Bidra til langsiktig utvikling gjennom kontinuerleg fokus på lokalt næringsliv si evne og vilje til å utvikla nye marknader, produkt og tenester og leggja til rette for at fleire bedrifter vert etablert i Årdal.

- Vidareutvikle eit profesjonelt serviceapparat mot næringslivet.
- Nyetableringar og nye satsingsområde i eksisterande bedrifter må ha som siktemål å styrke og vidareutvikle teknologimiljøet i Årdal.
- Utvalde prosjekt innan besøksnæringa og industri vil ha spesiell merksemd i 2021
- Fleire gode gründerar: Stimulere til at fleire lukkast med å etablere eiga verksemd, og maktar å ta etableringa over i ein vekstfase. Satsinga skal samordnast med utviklinga av ein knoppskytingsstrategi, knytt opp mot etableringa av eit teknologisenter i Årdal og eit tett samarbeid med Årdal vidaregåande skule.

Førstelinjeteneste

Mål:

Utvikle vidare Årdal Utvikling som ei serviceteneste for dei som ønskjer å skape nye bedrifter eller utvikle eksisterande bedrifter. Hjelpje næringslivet i å finne fram i verkemiddelapparatet.

- Samarbeide tett med SITEP AS
- Bygge opp eit gründarsenter i Årdal teknologipark
- Satse på elevbedriftene/ungdomsbedrifter.

Nyskaping og organisk vekst

Mål:

Saman med regionen gjennomføre eit stort, felles løft og nye strategiske tilnærmingar for å auke den samla nyskapingsevna vår.

- Etablering av nye bedrifter.
- Vekst i eksisterande bedrifter.
- Forskings- og utviklingsarbeid.
- Kartlegge attraktivt næringsareal

I dette arbeidet vil ein halde fram med å utvikle samarbeidsrelasjonar til regionale aktørar.

Akkvisisjon

Mål:

Jobbe fram prosjekt etter metodikken «Framtidige robuste arbeidsplassar i Årdal». Det gjeld å finne dei verksemdene som:

- Ser på Årdal som ei spennande lokalisering.
- Er interessante for Årdalssamfunnet.
- Kan utnytte dei moglegheitene ei lokalisering i Årdal kan gi.

Legge til rette for at Hydro vidareutviklar teknologisatsinga i Årdal

Mål:

- Legge til rette for at Hydro moderniserer i Årdal ved at dei vidareutviklar teknologisenteret i Årdal og legg grunnlaget for verdas mest bærekraftige aluminiumsproduksjon.
- Få fram Årdal sine konkurransefortrinn; tilgang på vasskraft, tilgjengeleg areal, høgkompetent arbeidsstokk og kompetansen knytt til teknologisenteret i Årdal.

Ekspansjon NorSun i Årdal

Mål:

NorSun, den leiande ikkje-asiatiske produsenten av monokrystallinske wafere til ultrahøeffektive solceller, har i 2020 gjennomført ein emisjon på NOK 230 mnok for å doble produksjonskapasiteten, innføre ny teknologi og redusere einingskostnadane.

Årdal kommune har gjennom Årdal Utvikling gjeve lån frå Næringsfondet for å støtte prosjektet i første fase, som tek sikte på å doble produksjonen per år.

- Årdal kommune vil gjennom Årdal Utvikling arbeide aktivt med å legge til rette for ytterlegare investeringar i Norsun i åra som kjem.

2 Helse

Mål:

Med den komande eldrebølga, vil vi ha eit veksande behov for ulike typar helsetenester. Årdal skal satse på næringsutvikling knytt til førebygging og rehabilitering innan helse generelt og psykisk helse spesielt. Denne satsinga skal gjerast i tett samarbeid med satsinga innan reiseliv, der opplevingar og infrastruktur skal kunne nyttast i begge bransjar over heile året.

- Utvikle ein strategi for nyskaping og organisk vekst i eksisterande helsebedrifter.
- Utvikle «Basecamp Årdal» til eit fyrtårn innan rehabilitering og som eit folkehelseiltak, der vi tek naturen i bruk.
- Utvikle privat-offentleg samarbeid som eige satsingsområde knytt til helsemarknaden.
- Etablere gode relasjonar til aktuelle utdanningsmiljø som sikrar god tilgang på spisskompetanse.

3 Kompetanse og innovasjon

Mål:

Med utgangspunkt i våre sterke vekstkraftige næringsmiljø, skal vi jobbe vidare med å kombinere kompetanse, nettverk og kapital. Samarbeid mellom FoU og næringslivet er ein nøkkelfaktor i strategien.

Strategien er det strategiske fundamentet for å få fleire gründerar, fleire vekstkraftige bedrifter og eit stort innovativt næringsmiljø i Årdal.

- Auka innovasjonsgrad, auka produktivitet, realisering av potensialet for lønsemd og betre konkurransekraft. Styrke Sitep sitt arbeid knytt til industri 4.0
- Sikre verksemdene rett arbeidskraft for å unngå at drift og produksjon vert flytta utanlands.
- Stimulere til utvikling av klynger og andre innovative næringsmiljø med vekstpotensiale, der vi nyttar Sitep som verkemiddel.
- Sterkare samspel mellom FoU-institusjonar og næringslivet for å realisere eit enda større utbytte hos alle aktørane.

Kompetansestrategien vi vedtok i 2017, er nå langt på veg gjennomført. Aktørane og verkemidla i denne strategien er no etablert. No er tida komen der kompetansestrategien må utviklast vidare, med utgangspunkt i dei aktørane som no er på plass i Årdal Teknologipark.

Organisering (ref Strategi for innovasjon og kompetanse)

Mål:

Gjennom Årdal Teknologipark (ÅTP) skal vi skape arena for kompetanse og innovasjon gjennom samlokalisering av aktørar og utvikling av bedriftsnettverket/ næringsklynga.

- Forprosjekt: Etablere eit nasjonalt senter for prosessindustrien
- Kapitalisere opp Årdal Teknologipark AS – arena for samhandling og innovasjon
- Samarbeid med andre kommunar, lokale og regionale utviklingsmiljø
- Arbeide aktivt for å realisere intensjonane i samarbeidsavtalen med Raufoss Industripark/Norsk Katapult og teknologimiljøa i Bergen.

Tiltak:

- Støtte opp om næringsklynga SITEP AS, Sogn Opplæringskontor, Sogn kompetanse og Årdal teknologipark AS
- Gjennomføre eit prosjekt saman med Hydro, knytt til etablering av industripark i Årdal
- Samlokalisering av aktørar innan innovasjon, kompetanse og FOU
- Etablere kompetanse på prosjektfinansiering i Årdal Teknologipark AS
- Utvikle kontormiljø
- Utvikle møteplassar
- Sikre auka innovasjon og knoppskyting
- Ta ein regional rolle på industri utvikling i Vestland

Utdanningsretningar tilpassa næringslivet sine behov

Mål:

Saman med Sogn kompetanse, Sogn opplæringskontor, Årdal vidaregåande skule og grunnskulen etablere utdanningsretningar tilpassa næringslivet sine behov i Årdal og regionen. Dette skal danne grunnlag for å sikre tilgang på kvalifisert arbeidskraft til alle bedrifter i Årdal på mellomlang og lang sikt. Saman skal vi vere eit ressurscenter for nærmiljø og regionen og legge til rette for behov knytt til kompetansereforma. Vi skal gi tilbod om opplæring for næringsliv, arbeidsledige og permitterte. Saman med Sogn kompetanse og Sogn opplæringskontor skal vi etablere kursmekling mot næringslivet i 2022, utvide tilbod til vidaregåande skule – teknologifag i praksis, styrking av fagutdanninga, utvikle vidare eit prøvesenter for lærlingar og etablere undervisningstilbod til grunnskulen – teknologifag i praksis

- Kopling mot fagskule/høgskule/universitet – desentraliserte tilbod

- Utvikle samarbeidet mellom Årdal vidaregåande skule, Sogn kompetanse og Sogn Opplæringskontor.
- Etablere praktiske ordningar for å flytte læringsarenaen frå klasserommet og ut i næringslivet.
- Samarbeide tett med Sogn Opplæringskontor for å styrke fagutdanninga i den vidaregåande skulen.
- Etablere ein årleg «Kunnskapsdag i Årdal», der ein set fokus på kunnskapsutvikling, innovasjon og nyskaping.
- Fagskuleutdanning som starta opp i 2021 skal vidareutviklast med nye utdanningstilbod i 2022 og 2023.

4 Eitt samfunn

Mål:

Årdal har to tettstader Årdalstangen og Øvre Årdal. Vi skal utvikle Årdal ved å redusere den praktiske og mentale avstanden mellom dei to sentrumsområda. Dette blir ein viktig føresetnad for å styrke bustadattraktiviteten i Årdal. Dette gjer vi ved å betre kommunikasjonsløysingane og etablere ei klar rolledeling mellom sentrumsområda. Vi skal aktivt dyrke fram ulikskapen mellom tettstadene, når det gjeld opplevingar, handel, service, tenestetilbod og bustadmiljø. Å bygge eit godt omdøme for Årdal må bli alle sitt ansvar.

- Kultur og opplevingar skal nyttast aktivt i arbeidet med å utvikle spennande og attraktive tettstader. Vi skal legge til rette for næringsutvikling og bedriftsetableringar, men også tiltak som i første omgang er med på å styrke identitet og ei positiv oppleving av staden.
- Ved å satse på næringsutvikling som også er basert på kultur, oppleving og fritid, vil dette vere med på å gi identitet og attraktivitet til Årdal.
- Kulturbaserte næringer gjer at staden blir interessant som bustad og ein stad der ein har lyst å bu, jobba eller besøke.

Strategiplan for kulturbasert næringsutvikling

Mål:

Med utgangspunkt i kulturnæringane og kulturbaserte næringer i Årdal, skal ein arbeide fram ein strategi for at desse næringane skal bli vekstnæringer i kommunen. Planen skal få fram ei kartlegging av eksisterande tilbod/ aktivitet og gi ei oversikt over vedtekne strategiar, planar og verkemiddel som eksisterer i dag. Idrett, arrangement og naturbaserte opplevingar skal og være ein del av omfanget.

- Strategien skal vektlegge synergjar mellom dei ulike næringane og kva innsatsfaktor dei er i andre næringer.
- Strategien skal synleggjere utviklingspotensialet i næringane.
- Etablere eit visningssenter industri i Årdal i 2022
- Etablere forprosjekt for eit senter for kunst og kultur i Årdal
- Kunst møter teknologi. Prosjektet skal konkretisera samarbeid mellom nasjonale og internasjonale kunstnarar, kulturinstitusjonar og Årdal sitt nærings- og teknologimiljø. Prosjektet skal aktualisere naturen, industriarven og teknologimiljøet.

Betre kommunikasjonsløysingane

Mål:

Arbeide fram gode kommunikasjonar for Årdal, både ut og inn av Årdal og internt i Årdal, og korleis desse eventuelt kan realiserast og finansierast.

- Arbeide med utfordringar lista opp i rapport om FV 53.
- Arbeide med utfordringar lista opp i rapport om Tindevegen
- Saman med Årdalsnett bygge vidare ut infrastrukturen på fiber

Legga til rette for ei framtidsretta og marknadsorientert utvikling av besøksnæringane i Årdal

Mål:

Saman med besøksnæringa og Visit Årdal realisere ein heilskapleg næringsstruktur innan handel, service, reiseliv og kultur i Årdal som sikrar eit variert tilbod av varer og tenester i bu- og arbeidsområdet.

- Arbeide fram konkrete næringsprosjekt.
- Arbeida fram og realisere planar for etablering av ulike tilbod for ungdom i Årdal.
- Etablere opplevingsaksen frå Sognefjorden til Jotunheimen som ei felles strategi for alle besøksnæringane.
- Legge til rette for å utvikle vidare sjøfronten på Årdalstangen saman med besøksnæringane.

5 Reiseliv

Mål:

Årdal skal utvikle eit innovativt reiselivsmiljø med breie samarbeidsflater, og der «reason to go» vert skapt gjennom høg grad av kundetilpassing og opplevingar som spelar på natur eller kontrasten mellom industri og natur. Vi skal få på plass ein organisering av satsinga som er godt forankra i næringslivet generelt og i reiselivsbedriftene spesielt.

Satsinga skal integrerast tett med dei andre besøksnæringane handel og kultur.

- Utvikle tydelege opplevingar som gjev «reason to go» og kan marknadsførast og tilpassast ulike målgrupper.
- Etablere naudsynt infrastruktur for gode gjesteopplevingar.
- Utvikle reiselivsbedrifter, etablere samarbeid og møteplassar for vidare innovasjon i næringa.
- Legge til rette for ein god organisering i næringa gjennom støtte til Visit Årdal.

Operativ strategi	Prosjekt 2022	Tid	Budsjett	Ansvar
	Realisering av strategi	År	MNOK	
1 LØNSAME ARBEIDSPASSAR	Drift av førstelinjeteneste	2022 - 2023	1,0	ÅU
	Utviklingsprosjekt lokale bedrifter som skal sikre god lønnsemd for vidare ekspansjon.	2022	0,2	ÅU/SITEP/ÅTP
	Knoppskytingsprosjekt ÅTP	2022	0,3	ÅU/SITEP/ÅTP
	Legge til rette for ekspansjon Norsun, fase 2 og fase 3	2022 - 2023	0,3	ÅU/SITEP/ÅK
2 HELSE				
3 KOMPETANSE OG INNOVASJON	Ferdigstille kompetansestrategien	2022	0,4	ÅU/SOK/SITEP
	Rekrutteringsprosjekt teknologiklynga i Årdal	2022	0,2	ÅU/SOK/SITEP
	Sogn kompetanse AS – frå oppstart til drift	2022	0,2	ÅU/SOK/Sogn kompetanse AS
3.1 KOMPETANSE- SENER	Desentraliserte undervisningstilbod frå fagskule/høgskule og universitetsmiljø	2022 - 2023	0,45	ÅU/Sogn kompetanse/SITEP
	Støtte opp om realisering kurssatsing i Sogn kompetanse AS/Sogn Opplæringskontor	2022	0,2	ÅU/SOK/Sogn kompetanse AS
	Utvikle samarbeidet mellom Årdal vidaregåande skule, Sitep AS, Sogn Opplæringskontor og Sogn kompetanse AS	2022 – 2023	0,3	ÅU/SITEP/SOK
	Etablere årlege fagdagar, kunnskapsdagar og seminar i Årdal	2022	0,4	ÅU/Sogn kompetanse
3.2 INNOVASJON OG TEKNOLOGI	SITEP AS – frå oppstart til drift	2022	0,2	ÅU/SITEP
	Ta ein regional rolle på industriutvikling	2022 - 2023	0,5	ÅU/SITEP
	Regionprosjekt Industri og digitalisering	2022	0,4	ÅU/SITEP
3.3 ORGANISERING	Ferdigstille Årdal Teknologipark AS	2022 – 2023	3,3	ÅU/ÅTP
	Etablere industripark i Årdal for at Årdal skal klare det grønne skiftet	2022 - 2023	1,3	ÅU/ÅTP/Hydro
4 EIT SAMFUNN	Arbeide for å gjere synleg Årdal sine kommunikasjonsbehov og korleis desse bør stettast (Ref rapport Tindevegen og rapport FV53)	2022 - 2023	0,2	ÅU/ÅK/VisitÅrdal
	Ferdigstille eit visningscenter industri i Årdal	2022	0,5	ÅU/ÅK/Hydro
5 REISELIV	Forstudie hytteturisme i Årdal	2022	0,2	ÅU/Visit Årdal
	Profileringsprosjekt sykkelturisme i Årdal, gamlevegen Sletterust - 1000m	2022	0,5	ÅU/Visit Årdal
	Forprosjekt Visningspunkt 1000m	2022	0,3	ÅU/Visit Årdal
	Visit Årdal – frå oppstart til drift	2022	0,5	ÅU/Visit Årdal
	Kunst møter teknologi - Prosjektet skal aktualisere naturen, industriarven og teknologimiljøet i Årdal	2022	0,4	ÅU/Visit Årdal/ÅTP

Vedlegg:

Regionalanalyse, Telemarksforsking